

УДК 021:004

Олена Політова,
кандидат історичних наук, директор бібліотеки
Київської дитячої академії мистецтв

Електронні освітні ресурси з проблем культури та мистецтва на веб-сторінці бібліотеки: питання організації та використання

У статті розглянуто питання організації та використання електронних освітніх ресурсів культурного та мистецького профілю на прикладі бібліотеки Київської дитячої академії мистецтв.

Ключові слова: електронні освітні ресурси, веб-сайт бібліотеки, Київська дитяча академія мистецтв.

Завданням сучасної освіти є підготовка фахівців нової генерації, які здатні широко використовувати у своїй професійній діяльності сучасні інформаційні технології. Важливим елементом інформаційно-освітнього середовища є електронні освітні ресурси (далі — ЕОР). У "Положенні про електронні освітні ресурси", затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України № 1060 від 01.10.2012 р., визначено: "Під ЕОР розуміють навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу, в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами" [2].

Основні види ЕОР, функціональну класифікацію та загальні вимоги до них, що сформульовані у згаданому Положенні, насамперед мають враховувати бібліотеки навчальних закладів, адже саме ці структурні підрозділи акумулюють інформацію про основну частину таких ресурсів. Це стосується й бібліотек навчальних закладів культурно-мистецького профілю, які сьогодні досить активно розвиваються та мають широкі можливості для висвітлення ЕОР своєї галузі.

Мета статті — з'ясувати проблеми організації та використання ЕОР з питань культури та мистецтва на прикладі бібліотеки Київської дитячої академії мистецтв.

Київська дитяча академія мистецтв (КДАМ) — вищий мистецький навчальний заклад інноваційного типу. Поза всяким сумнівом, його офіційний сайт (<http://www.kdam.kiev.ua>) є основним джерелом інформації про заклад, його новини, студентське життя. Зокрема, у розділі "Бібліотека" є відомості про структуру бібліотечного фонду та посилання на інтернет-ресурси за основними напрямками підготовки Академії: музичне, образотворче, хореографічне, театральне мистецтво; освітні портали; основні повнотекстові електронні бібліотеки тощо [3].

Слід зазначити, що документальні ресурси бібліотеки КДАМ становлять близько 20 тис. примірників і Академія не відчуває гострої потреби у збільшенні фонду, адже, як показує практика, сформоване за всі роки існування закладу "ядро" цього фонду здатне забезпечити ключові читачські потреби студентів та викладачів Академії. Передусім це

монографії з питань культурології, музикознавства, образотворчого мистецтва, хореографії, акторської майстерності; колекції альбомів видатних зарубіжних та вітчизняних художників; видання про життя і творчість відомих художників, композиторів, музикантів, акторів, хореографів. Спеціалізований бібліотечний фонд складають нотні видання (твори інструментальної музики, вокально-симфонічні твори, вокально-хорові твори вітчизняних та зарубіжних композиторів, музичний фольклор тощо). Фонд бібліотеки має також унікальну фонотеку, яка містить записи не лише музичних творів різноманітних жанрів, а й записи всіх мистецьких подій, які відбувалися упродовж історії КДАМ.

Нині КДАМ відзначає 20-річчя свого заснування, і це дає поштовх для удосконалення роботи всіх її структурних підрозділів. Нещодавно ректор Академії М. Чембержі зазначив про активне використання студентами Академії інтернет-ресурсів провідних мистецьких вишів світу [4, с. 71]. Як відомо, в основі створення М. Чембержі концепції освітньої діяльності КДАМ — ідея безперервної мистецької освіти, поєднання чотирьох рівнів навчання (підготовчий — початковий — основний — вища школа) в одному закладі [5]. Все це диктує особливі вимоги до фахівців Академії, зокрема бібліотечних працівників, яким необхідно диференційовано забезпечувати інформаційні потреби усіх користувачів бібліотеки, починаючи з шестирічних абітурієнтів КДАМ і закінчуючи професорсько-викладацьким складом. Безперечно, подальші кроки в напрямі удосконалення висвітлення ЕОР мають відбуватися в площині реалізації концепції розвитку КДАМ.

Загальновідомо, що веб-сторінка бібліотеки на сайті навчального закладу — це її імідж в інформаційному просторі, і від того, яким змістом вона буде наповнена, залежить оцінка якості освіти у закладі. У згаданому нормативному документі зазначено, що метою створення ЕОР є модернізація освіти, змістове наповнення освітнього простору, забезпечення рівного доступу учасників навчально-виховного процесу незалежно від місця їх проживання та форми навчання до якісних навчальних та методичних матеріалів, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій [2]. Своєчасне висвітлення можливостей використання ЕОР на веб-сторінці бібліотеки Академії — це не лише економія коштів на поповнення

бібліотечного фонду, місця на книжкових полицях, а й обов'язкова умова якісного інформаційного обслуговування студентів та педагогічного колективу. Слід зазначити, що термін "інформаційне обслуговування" сьогодні трактується вченими як "задоволення інформаційних потреб та запитів користувачів бібліотеки шляхом створення власних інформаційних продуктів, надання інформаційних послуг, а також доступу до власних та зовнішніх інформаційних ресурсів" [6, с. 36].

З огляду на викладене, основними завданнями для бібліотеки Академії на найближчий період визначено:

1. Вивчення фонду бібліотеки з метою виявлення лакун у його складі, вироблення стратегії його поповнення згідно з сучасними можливостями впровадження інформаційних технологій у формування освітніх ресурсів бібліотек мистецьких навчальних закладів.

2. Створення власних інформаційних продуктів на основі бібліографічного узагальнення відомостей про наукову і творчу діяльність КДАМ та висвітлення цієї інформації на сайті Академії.

3. Складання переліку локальних ЕОР з питань культури і мистецтва, їх групування за такими основними функціональними ознаками:

— навчально-методичні ЕОР (навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, розроблені відповідно до навчальних планів);

— методичні ЕОР (методичні вказівки, посібники та рекомендації для вивчення окремого курсу та керівництва з виконання творчих завдань, тематичні плани тощо);

— навчальні ЕОР (електронні підручники та навчальні посібники);

— допоміжні ЕОР (збірники документів і матеріалів, довідники, покажчики наукової та навчальної літератури, наукові публікації педагогів, матеріали конференцій, електронні довідники, словники, енциклопедії);

— контролюючі ЕОР (тестуючі програми, банки контрольних питань і завдань з навчальних дисциплін та інші ЕОР, що забезпечують контроль якості знань) тощо.

4. Вивчення ресурсного наповнення сайтів вітчизняних навчальних закладів та наукових установ системи культурно-мистецької освіти, відбір посилань на віддалені ЕОР.

5. Забезпечення ефективного доступу до локальних та віддалених ЕОР з урахуванням специфіки професійної освіти в галузі культури і мистецтва на веб-сторінці бібліотеки КДАМ.

На сьогодні вже здійснено переоблік фонду бібліотеки: вивчено його склад, звільнено від зношених і застарілих видань, виокремлено колекції документів за їх цільовим призначенням — наукові, виробничо-практичні, навчальні, довідкові тощо, за інформаційними знаками — нотні, образотворчі, аудіовізуальні тощо.

Розпочато підготовку ретроспективного бібліографічного покажчика "Київська дитяча академія мистецтв: 1994—2014". Бібліографічний підсумок першого десятиріччя роботи Академії вже проаналізовано в 2006 році [7], тож послідовним і логічним буде продовження цієї роботи. Подальше вивчення тематичного і типо-видового спектра видань і публікацій, зібраних у ювілейному випуску посібника, дасть змогу висвітлити досягнення й недоліки у роботі Академії, оцінити внесок кожного фахівця у її розвиток, зміцнення авторитету та певною мірою допоможе визначити завдання колективу КДАМ на найближчий період. Варто наголосити, що це видання буде загальнодоступним ресурсом на сайті КДАМ, причому бібліографічні записи у ньому, по можливості, супроводжуватимуться посиланнями на повний текст видання чи публікації,

що якраз є тією послугою, яка найбільш затребувана користувачами бібліотеки.

У процесі узагальнення даних про локальні ЕОР, які накопичені за увесь період роботи КДАМ, є можливість структурувати ці відомості згідно з функціональними ознаками та видами ЕОР і відповідно висвітлити їх на веб-сторінці.

Удосконалення бібліотечного сервісу в сфері використання ЕОР вимагає не лише систематичного редагування змісту веб-сторінки бібліотеки — перевірки актуальності існуючих посилань — а й додаткового моніторингу онлайн-ресурсів освітньої та культурно-мистецької галузей з метою послідовного оновлення інформації. Зауважимо, що в процесі відбору ЕОР слід застосовувати критерії, про які йдеться й при виборі друкованих ресурсів, тобто вони мають відповідати науковим цілям та задачам КДАМ, доповнювати наявні колекції, формуватися з урахуванням тематичного профілю тощо. Безперечно, цілеспрямоване вивчення культурно-мистецького сегменту інтернет-ресурсів з метою виявлення фахової інформації та розміщення відповідних відомостей на веб-сторінці бібліотеки дозволить поліпшити інформаційне забезпечення навчального процесу. Наприклад, сьогодні на сайті Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України (<http://nam.kiev.ua/>) надається вільний доступ до повнотекстових наукових видань за темами: сучасне і традиційне мистецтво (візуальне мистецтво, театр, кіно, музика, дизайн), культурологія, збереження культурної спадщини, трансцендентальна естетика, архітектурознавство.

Нині здійснюється аналіз ресурсного наповнення сайтів вітчизняних навчальних закладів та наукових установ системи культурно-мистецької освіти, провідних бібліотек з метою відбору посилань на ЕОР, які є профільними для КДАМ. Вважаємо доцільним висвітлити відповідні веб-адреси на сторінці бібліотеки КДАМ у вигляді електронного довідника освітніх ресурсів культурно-мистецької галузі на зразок "Навігатора в Інтернет", який розміщено на сайті Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України [8]. За його допомогою користувач отримає точні підказки в процесі пошуку інформації культурно-мистецької тематики для навчання та здійснення професійної діяльності.

Таким чином, для ефективної організації використання ЕОР з питань культури та мистецтва необхідно здійснити низку послідовних кроків: передусім проаналізувати накопичені у навчальному закладі освітні ресурси з точки зору їх відповідності інформаційним потребам студентів і викладачів та реорганізувати фонд бібліотеки; узагальнити відомості щодо видань та публікацій фахівців КДАМ, творчих робіт викладачів і студентів у бібліографічному посібнику; розширити інформаційний контент веб-сторінки бібліотеки за рахунок доповнення її систематизованими відомостями про локальні та мережеві ЕОР з питань культури та мистецтва; на основі аналізу веб-сайтів споріднених навчальних закладів, наукових установ, особливо змісту рубрик "Електронна бібліотека", "Повнотекстові ресурси", "Наші видання" висвітлювати можливості використання відкритого доступу в навчальному процесі, причому слід обов'язково анонсувати оновлення відповідної інформації на головній сторінці веб-сайту Академії. На наш погляд, перспективним є використання віртуальних виставок, які передбачають не лише презентацію зовнішнього вигляду документів, бібліографічного опису та анотації, а й можливість графічного, аудіо- або відеозображення їхнього змісту.

Список використаної літератури

1. Система культурно-мистецької освіти в Україні / М-во культури України офіц. веб-сайт. — Режим доступу: <http://195.78.68.75/mincult/uk/publish/article/194807.jsessionid=5C66E5A928C7B1AD27D6DCD280DC25EA>. — Назва з екрана.
2. Положення про електронні освітні ресурси : наказ Міністерства освіти і науки України № 1060 від 01.10.2012 р. — Режим доступу: <http://mon.gov.ua/files/normative/2012-11-01/1406/1060.doc>. — Назва з екрана.
3. Бібліотека / Київська дитяча академія мистецтв. — Режим доступу: <http://www.kdam.kiev.ua/bib.htm>. — Назва з екрана.
4. Чембержі М. І. Міжнародні творчі зв'язки як спосіб оптимізації мистецької освіти / М. І. Чембержі // Взаємодія культур і збереження розмаїття форм культурного самовираження в умовах глобалізації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28—29 трав. 2013 р. — К., 2013. — С. 69—71. — (XI Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопасва).
5. Київська дитяча Академія мистецтв: безперервна професійна мистецька освіта. — Режим доступу: <http://www.kdam.kiev.ua/>. — Назва з екрана.
6. Ісаєнко О. О. Інноваційні бібліотечні технології інформаційного обслуговування : монографія / О. О. Ісаєнко : НАН України, Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського. — К. : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2011. — 158 с.
7. Політова О. Київська дитяча Академія мистецтв у виданнях та публікаціях / О. Політова // Вісник Книжкової палати. — 2005. — № 5. — С. 24—25.
8. Навігатор Інтернет / Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України. — Режим доступу: http://www.dnpb.gov.ua/navigator_to_internet/1/3. — Назва з екрана.

В статье рассмотрены вопросы организации и использования электронных образовательных ресурсов по вопросам культуры и искусства на примере библиотеки Киевской детской академии искусств.

The article discusses the organization and use of electronic educational resources for cultural and artistic profile through the web site of the library Kyiv Children Academy of Arts.

Надійшла до редакції 18 березня 2013 року